

21.-22. september 2026

Workshop om tics-kontrollerende trening

Comprehensive Behavioral Intervention for Tics (CBIT)

Vilde Siverts, psykologspesialist

Maren Sjøøsten, psykolog

Heike Eichele, MD PhD

Mandag, 21. september 2026

8:45-9:00 Registrering

9:00-9:05 Velkommen og presentasjon av Vilde Siverts, Maren Sjøsten og Heike Eichele.

Oppsummering: *Deltakerne vil først lære om tic-tilstander og den generelle strategien for behandling av Tourettes syndrom (TS) og andre tic-tilstander, typisk utviklingsmønster, etiologi og neurobiologiske forhold. Det presenteres forskjellig utrednings- og vurderingsinstrumenter, diagnostiske kriterier, med vekt på en behandlingspakke kjent som **Comprehensive Behavioral Intervention for Tics (CBIT)**.*

9:05-10:30 Bakgrunn om tics, typiske utviklingsmønster, etiologi og neurobiologiske forhold (Heike Eichele)

Mål - Deltakerne vil kunne:

1. Identifisere TS og andre tic-tilstander.
2. Diskutere epidemiologien og fenomenologien og neurobiologiske forhold knyttet til tic tilstander.
3. Beskrive atferdsmodellen for tic-tilstander
4. Vurdere omfanget og effekten av ikke-farmakologiske og andre behandlingsalternativer for tic tilstander

10:30-11:00 Pause

11:00-11:30 Komorbiditet og følgetilstander, ADHD, OCD/OCB, sinneutbrudd, læring/funksjon (Heike Eichele)

Mål - Deltakerne vil være i stand til å: identifisere hyppige mulige komorbide tilstander

11:30-12:00 Gjennomgang av TS utrednings- og vurderingsinstrumenter og strategier (Heike Eichele)

Mål - Deltakerne vil være i stand til å: administrere, skåre og tolke TS-spesifikke utrednings- og vurderingsinstrumenter og skalaer

12:00-13:00 Lunsj

13:00-13:45 Diagnostiske kriterier, overgang ICD 10 til ICD 11 (Heike Eichele)

Mål - Deltakerne vil kunne:

1. diagnostisere forskjellige tic diagnoser
2. kjenne forskjell mellom diagnosene i ICD 10 og ICD 11

13:45-14:15 Pause

14:15-15:30 Behandling: psykoedukasjon, legemiddelbehandling, CBIT, ERP, HRT (Heike Eichele)

Mål - Deltakerne vil kunne

1. gi psykoedukasjon
2. kjenne forskjellige behandlingsstrategier
  - a) atferdsterapeutiske tilnærminger (CBIT; HRT; ERP)
  - b) legemiddelbehandling

Tirsdag, 22. september 2026

Oppsummering: Atferdsmodellen som CBIT er basert på, gjennomgås og vurderingsverktøy som brukes for å måle behandlingsfremgang vil bli beskrevet. Deltakerne bli kjent med kjernekomponentene i CBIT-behandlingen ved **bevisstgjøringstrening**. Deltakerne vil lære hvordan man iverksetter de primære komponentene i **konkurrerende responstrening (HRT)** for ulike tics. På ettermiddagen vil deltakerne deles i mindre grupper for å diskutere klinisk behandling av tics basert på flere kasus-eksempler. Klinikere med aktive pasienter og/eller tidligere erfaring med behandling av TS inviteres til å diskutere sakene sine med kolleger eller i plenum. Deretter vil det gjennomgås alternative atferdsterapeutiske behandlingsmetoder ved kombinasjon av exposure og response prevention (ERP) og HRT.

9:00-9:30 Velkommen og spørsmål fra dagen før

9:30-10:15 Opplæring i kjernekomponenter av CBIT - del 1: bevisstgjøringstrening (alle forelesere)

Mål - Skissere den overordnede strukturen til CBIT, angi en begrunnelse for omfattende atferdsintervensjon for tics, lage en Tic-hierarki, gjennomføre en funksjonell vurdering og generere funksjonsbaserte intervensjonsstrategier, øve bevisstgjøringstrening, gjennomføre bevisstgjøringstrening, inkludert. beskrive ticet, beskrive sensoriske forvarslere og atferd, gjenkjenne ticet

10:15-10:45 Pause

10:45-12:00 Opplæring i kjernekomponenter av CBIT - del 2: konkurrerende responstrening (HRT) (alle)

Mål - øve konkurrerende responstrening ved gjennomføre konkurrerende responstrening, inkludert valg av en konkurrerende respons, behandler simulerer konkurrerende respons, lære barnet konkurrerende respons og ved gjennomføring av sosial støtte, inkludert identifisere en støtteperson, trene å gi ros og oppfordring til riktig anvendelse av konkurrerende respons

12:00-13:00 Lunsj

13:00-14:00 Gruppearbeid: Kasus diskusjoner (alle)

Mål - Deltakerne vil kunne vise kjernekomponentene av CBIT, inkludert HRT

14:00-15:00 Alternative atferdsterapeutiske behandlingsmetoder (Heike Eichele)

Mål - Innføring i kombinasjon av CBIT og ERP (Exposure og response prevention) etter manualen NIKS TIL TICS, ved mange forskjellige tics og kontinuerlige tics. Opplegg til både individuell behandling eller gruppebehandling.

15:00-16:00 Diskusjoner, spørsmål og svar og videre planlegging (Maren Sjøøsten, Vilde Siverts)

Basert på deres erfaring vil Vilde Siverts og Maren Sjøøsten diskutere noen av de vanligste utfordringene som klinikere sannsynligvis vil møte når de jobber med TS og diskutere hvordan disse problemene kan forutses og løses.

Det vil diskuteres mulighet for oppstart av HRT-behandler-nettverk som støtte i klinisk arbeid. Målet med behandler-nettverk vil være:

- diskutere behandlingsplanlegging og kliniske strategier for å håndtere kasus-relatert utfordringer ved gjennomføring av HRT behandling
- behandlingsstrategier ved ikke-tic-symptomer som er vanlige ved TS.
- det åpnes opp for at deltakere kan dele sine egne erfaringer med å jobbe med TS angående klinisk håndtering av kompliserte TS-tilfeller.